

СПЕЦИФІКА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ЯК ОДНОГО ІЗ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

SPECIFICS OF FINANCIAL RISK MANAGEMENT AS ONE OF THE FACTORS INFLUENCING THE DEVELOPMENT OF BUSINESS STRUCTURES

У статті розроблено теоретичний концепт управління фінансовими ризиками як одного із факторів впливу на розвиток підприємницьких структур. Обґрунтовано наукові підходи до визначення сутності фінансових ризиків, згруповано фактори впливу на рівень фінансових ризиків підприємства та принципи управління фінансовими ризиками підприємства. Розроблено модифікований розбір підходів до визначення сутності фінансових ризиків в системі фінансово-господарської діяльності. Сформовано компонентний ряд управління фінансовими ризиками, синергію дій в системі ефективного управління фінансовими ризиками підприємства та внутрішні методи їх нейтралізації. Структуровано ризики підприємства та визначено їх вплив на фінансову ефективність в частині посилення фінансової залежності, небезпеки та занепаду підприємства.

Ключові слова: ризик, фінансовий ризик, фінансова стійкість, фінансова ефективність, управління фінансовими ризиками, підприємницькі структури.

The article developed a theoretical concept of financial risk management as one of the factors influencing the development of business structures. Scientific aspects of defining the essence of financial risks substantiated. The factors of influence on the level of financial risks of an enterprise and the principles of financial risk management of an enterprise grouped. It is determined that financial risk expressed in the inability of an enterprise to fulfill its obligations to third parties, the risk of be declared bankrupt, as well as in unpredictable changes in profitability, profitability, value and structure of assets and liabilities. A modified analysis of approaches to determining the essence of financial risks in the system of financial and economic activity is developed. The risks of the enterprise are structured and their impact on financial efficiency in terms of increasing financial dependence, danger and decline of the enterprise is determined. The components of financial risk management, the synergy of actions in the system of effective financial risk management of an enterprise and internal methods of their neutralization formed. The evaluation of financial efficiency in the financial risk management system involved the use of financial and economic methods, based on which the main problems and substantiated research results formed. The study used the methods of systematization, grouping, theoretical typification, logical conclusions, graphical display of results and statistical summary. It is determined that the financial risk of an enterprise is an unfavorable situation in the conditions of economic differentiation, in which there is a loss of financial resources and, as a result, financial efficiency. In the course of analyzing the financial efficiency and capacity of the enterprise in the financial risk management system, the following research hypotheses put forward. The goal is to identify opportunities for entrepreneurial structures to independently carry out financial rehabilitation and reduce the impact of financial risks on their financial and economic activities. In other words, the higher the risk, the higher the profit, and vice versa. However, as leverage increases, financial costs increase and vice versa. Therefore, in order to reduce financial risks, it is important for the company to constantly improve, improve flexibility and product quality, and produce products with the lowest production costs in order to maintain high positions in the domestic and foreign markets.

Keywords: risk, financial risk, financial stability, financial efficiency, financial risk management, business structures.

УДК 330.131: 336:334

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.19-2>

Купира М.І.¹

к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Луцький національний
технічний університет

Тарасюк В.А.

здобувач освітньої програми
«Фінанси, банківська справа
та страхування»,
Луцький національний
технічний університет

Курпа Myroslava

Lutsk National Technical University

Tarasiuk Valentyna

Lutsk National Technical University

Постановка проблеми. В умовах економічної диференціації перед підприємствами гостро постають питання виникнення фінансових ризиків, особливо в частині їх результативного управління та ефективної оптимізації. Адже, ризики та їх оцінка є одним з ключових аспектів управління підприємницькою діяльністю, оскільки всі фінансово-економічні операції супроводжуються ризиками. Тобто, існує пряма залежність між прибутком і ризиком, чим вищий прибуток, тим вищий ризик. Тому, важливо об'єктивно визначати проблемні аспекти, враховувати тенденції розвитку та спрогнозувати фінансові перспективи. Від того, наскільки ефективно будуть вирішені ці питання, пришвидшиться успіх підприємства, а пошук шляхів збільшення власного капіталу залишається однією

з головних задач, незалежно від фінансового стану підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

У сучасних складних умовах господарювання підприємства стикаються з багатьма факторами, які дестабілізують їхню діяльність та обмежують можливості для розвитку. В подібному контексті важливі напрацювання щодо теоретико-прикладного обґрунтування управління фінансовими ризиками, їх оцінки та аналізу були зроблені такими вченими-економістами: Вахович І.М. [1], Письменна Т.В. [2], Мирошніченко Г.Б. [2], Терещенко Е.Ю. [4], Школенко О.Б. [4], Швець Ю.О. [5], Пожар Є.П. [6], Старинець О.Г. [7], Томашук І.В. [8], Томашук І.О. [8], Петренко О.П. [9] та інші. Проте, запропоновані підходи до оцінки та алгоритм управління не мали

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8279-7628>

чітко сформованого концепту та розроблених стратегічних засад пошуку можливостей щодо проведення фінансового оздоровлення. Тому, дослідження полягають у вирішенні даної проблематики та досягненні поставлених завдань.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є обґрунтування теоретико-прикладних аспектів щодо розуміння теоретичного концепту управління фінансовими ризиками, як одного із факторів впливу на розвиток підприємницьких структур, та формування стратегічних засад щодо управління фінансовими ризиками в умовах економічної диференціації. Завданням дослідження є сформувати теоретичний концепт управління фінансовими ризиками підприємства в умовах економічної диференціації, визначити векторний напрям щодо управління фінансовими ризиками підприємства як одного із факторів впливу на розвиток підприємницьких структур.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підприємницька діяльність завжди супроводжується ризиками, адже економічна невизначеність, недосконалість системи управління призводить до виникнення та посилення ризику. Подібна ситуація вимагає від підприємства швидкої реакції на ідентифікацію ризиків, своєчасного прогнозування та оцінки втрат з подальшою розробкою алгоритму дій. Адже, підприємство, як суб'єкт результату

діяльності регіону, спрямовує свою діяльність на вирішення соціально-економічних проблем, нарощення фінансової спроможності, підвищення конкурентоспроможності, посилення експортних можливостей що в підсумку створює основу для ефективного управління різного роду ризиками. Відтак, послідовність формування теоретико-прикладного концепту управління фінансовими ризиками як одного із факторів впливу на розвиток підприємницьких структур вимагає теоретичного напрацювання щодо сутності категорії, які будуть взяті за основу при формуванні стратегічних засад управління фінансовими ризиками в умовах економічної диференціації. Сьогодні, економіка країни показує загальну специфічну картину щодо зниження фінансової ефективності підприємницьких структур. Це нагальна проблема, оскільки свідчить про зростання фінансових ризиків в частині прискорення банкрутства діяльності, недоотримання коштів, неможливістю пошуку додаткових фінансових ресурсів, що в підсумку веде до зниження рівня життя населення загалом.

Теоретичні дослідження показали, що існує багато напрацювань та думок щодо визначення фінансових ризиків підприємства. Систематизуємо визначення ризику як економічної категорії та обґрунтуємо сутність фінансового ризику в умовах змін (табл. 1).

Таблиця 1

Визначення сутності категорій «ризик», «фінансовий ризик»

Автор	Визначення сутності
<i>Ризик</i>	
Вахович І.М.	«ймовірність настання несприятливої події, пов'язаної з різними видами втрат (зменшення або повна втрата прибутку чи доходу, виникнення непередбачуваних витрат тощо) в ситуації невизначеності умов фінансово-господарської діяльності» [1, с. 401].
Письменна Т.В.	«ймовірність відхилення наявного результату від очікуваного» [2, с. 131].
Степанова А.А., Рогоза Я.І.	«ймовірність виникнення втрат, недоотримання прибутків, небажаного розвитку середовища функціонування, відхилення від установлених цілей тощо. Ризик – це ситуація, за якої майбутні умови господарювання неможливо чітко передбачити, натомість можна говорити лише про ймовірність настання тієї чи іншої події» [3].
Мирошниченко Г.Б.	«можливість або ймовірність виникнення певної ситуації, при якій формуються перешкоди або негативні впливи та дії, що унеможливають ефективне забезпечення безпеки функціонування системи та її окремих елементів» [3, с. 59].
Терещенко Е.Ю.	«ймовірність виникнення негативного наслідку конкретної діяльності» [4, с. 26]
<i>Фінансовий ризик</i>	
Швець Ю.О.	«характеризує ризики, які супроводжують фінансову діяльність промислового підприємства, формує портфель ризиків підприємства» [5, с. 131]
Пожар Є.П.	«ризики, які характеризуються ймовірністю втрат грошових коштів у підприємницькій діяльності» [6, с. 388].
Старинець О.Г.	«невизначеність щодо зміни кон'юнктури на ринку фінансових активів у майбутньому. Оскільки підприємницька діяльність пов'язана з виробництвом і реалізацією продукції, то сутність фінансових ризиків пояснює їх комплексність та взаємопов'язаність, багатогранні підходи до їх класифікації» [7, с. 181].
Томашук І.В., Томашук І.О.	«результат вибору його власниками або керівниками альтернативного фінансового рішення, спрямованого на досягнення бажаного цільового результату фінансової діяльності з імовірністю економічного збитку (фінансового збитку) через невизначеність його реалізації» [8]
Петренко О.П.	«обов'язкова складова підприємства, яка змушує керівництво підприємства здійснювати керівництво фінансовою діяльністю безперервно та цілеспрямовано, зважаючи на зовнішні та внутрішні фактори впливу» [9, с. 79]

Джерело: розроблено авторами

Отже, фінансовий ризик є ймовірністю виникнення несприятливих наслідків для фінансового стану підприємства чи фізичної особи внаслідок змін у внутрішніх або зовнішніх умовах діяльності. Він може проявлятися у втраті грошових коштів, зниженні доходності, виникненні проблем із виконанням фінансових зобов'язань, зміною вартості активів або пасивів, а також у ризику банкрутства. Також, результати теоретичного розбору показали, що фінансовий ризик виражається у неспроможності підприємства виконувати свої зобов'язання перед третіми сторонами, ризику визнання його банкрутом, а також у непередбачуваних змінах доходності, рентабельності, вартості та структури активів і пасивів.

Ми ж у свою чергу, під фінансовим ризиком підприємства будемо розуміти несприятливу ситуацію в умовах економічної диференціації, при якій відбувається втрата фінансових ресурсів.

Наукові підходи до визначення сутності фінансових ризиків формуються на основі різних аспектів їх розгляду, що дозволяє глибше зрозуміти природу цього явища (рис. 1).

Враховуємо, що реалізація всіх підходів до визначення сутності фінансових ризиків модифікованого розбору в системі фінансово-господарської діяльності працює лише у тісній взаємодії та системній послідовності, тому їх виявлення дозволяє всебічно оцінити фінансові ризики та розробити ефективні методи їх управління, що

покладається в основу фінансово-економічної та соціальної стабільності підприємницьких структур. Відтак, при економічному підході особлива увага приділяється впливу зовнішніх чинників, таких як економічна нестабільність, коливання валютних курсів і відсоткових ставок. При імовірнісному підході використовуються математичні методи та статистичні моделі для оцінки ризику. При класичному підході особливий акцент робиться на потенційних збитках, які можуть виникнути в результаті помилок управління чи зовнішніх впливів. Системний підхід акцентує увагу на комплексному аналізі ризиків в контексті всієї діяльності підприємства. Інституційний підхід аналізує ризики через призму інституційного впливу та їх регулювання. При поведінковому підході враховуються аспекти ризикованої поведінки, схильності до ризику та її впливу на фінансові результати.

Посилення впливів фінансових ризиків на результати фінансової діяльності підприємства зумовлюються швидкими змінами в економічній ситуації країни та на фінансовому ринку, розширення сфери фінансових відносин, а також появою нових фінансових технологій і інструментів. Ризики виникають у сфері взаємодії з банками та іншими фінансовими установами і пов'язані з можливістю втрат або недоотримання грошових коштів. Фактори, які впливають на рівень фінансових ризиків підприємства, можна поділити на внутрішні та зовнішні. Вони визначають ступінь

Рис. 1. Модифікований розбір підходів до визначення сутності фінансових ризиків в системі фінансово-господарської діяльності

Джерело: розроблено авторами

вразливості підприємства до різних ризиків і здатність їх ефективно управляти (рис. 2).

Урахування та аналіз цих факторів дозволяє підприємницьким структурам краще зрозуміти природу фінансових ризиків і розробляти ефективні заходи для їх мінімізації.

З метою ефективного управління фінансовим ризиками підприємницьких структур застосовуються різні методи та інструменти аналізу з виявленням всіх можливих ризикових ситуацій (рис. 3).

Тобто, можна зробити висновок, що управління фінансовими ризиками є багатоетапним процесом, що передбачає послідовність операцій і взаємопов'язаних процесів та базується на оцінці рівня фінансово-економічної безпеки

підприємства. Важливо, напрацьовувати прикладні кроки в синергії з усіма складовими та компонентами (рис. 4).

Метою прикладних кроків підприємств в частині ефективного управління фінансовим ризиками є синергія складових оцінки в напрямку ідентифікації ризиків, оцінки всіх можливих методів уникнення ризиків, підбір працюючих методів та різного роду управлінських рішень, аналіз отриманих результатів та подальші дії щодо вдосконалення системи управління фінансовими ризиками підприємства.

«Для нейтралізації фінансових ризиків використовуються системи внутрішніх та зовнішніх механізмів мінімізації. Основна роль належить

Рис. 2. Фактори, які впливають на рівень фінансових ризиків підприємницьких структур

Джерело: розроблено авторами

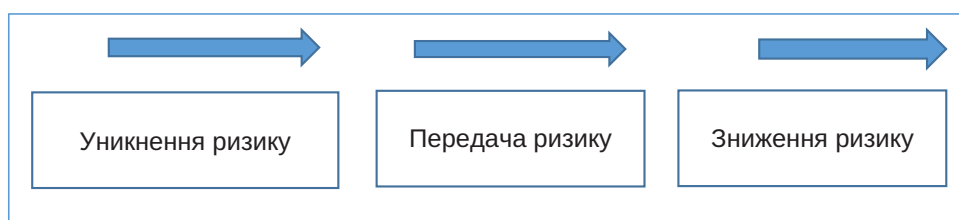

Рис. 3. Компонентний ряд управління фінансовими ризиками

Джерело: розроблено авторами

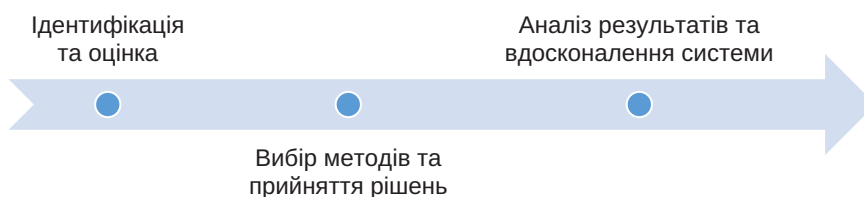

Рис. 4. Синергія дій в системі ефективного управління фінансовими ризиками підприємства

Джерело: розроблено авторами

саме внутрішнім механізмам нейтралізації фінансових ризиків на підприємстві» [6, с. 389]. Основні методи системи внутрішніх механізмів нейтралізації фінансових ризиків наведені на рисунку 5.

«Кожен з наведених методів має свої обмеження в застосуванні, але правильне поєднання й використання цих методів сприяє зменшенню

впливу фінансових ризиків на діяльність підприємства» [6, с. 389].

З метою формування теоретико-прикладного концепту розуміння сутності досліджуваної категорії доцільно напрацювати та проаналізувати принципи управління фінансовими ризиками підприємства (табл. 2).

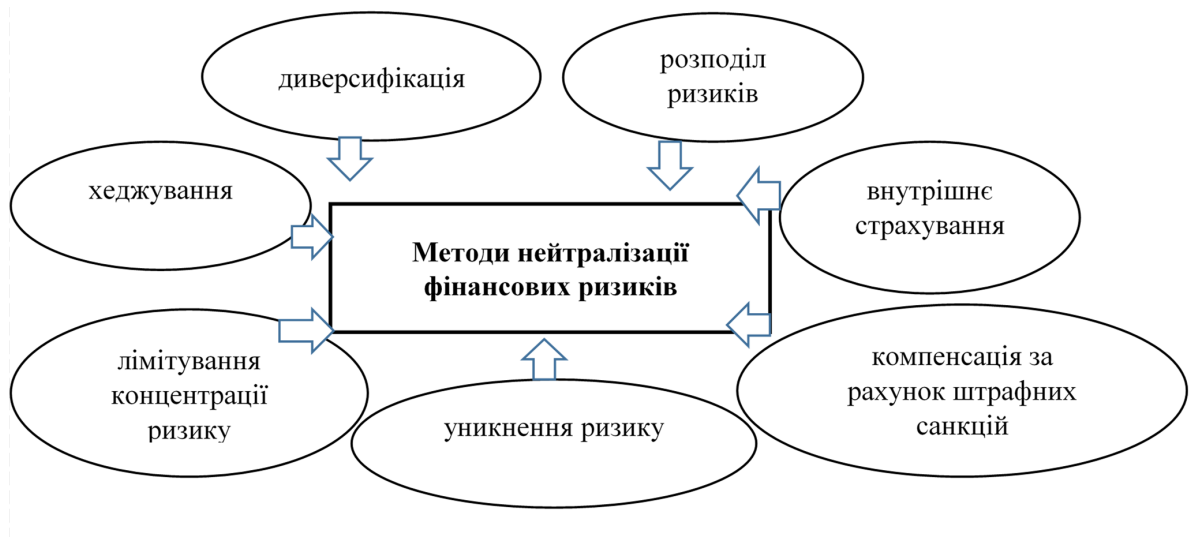

Рис. 5. Внутрішні методи нейтралізації фінансових ризиків

Джерело: складено авторами на основі [6]

Таблиця 2

Принципи управління фінансовими ризиками підприємства

Принцип	Специфіка дії
Комплексності	при якому управління фінансовими ризиками охоплює всі аспекти діяльності організації: інвестиції, кредитування, операційну діяльність, управління активами і пасивами. Це дозволяє уникнути ізольованого підходу та врахувати всі можливі взаємозв'язки між ризиками
Системності	при якому ризики розглядаються в контексті загальної фінансової системи організації. Важливо оцінювати взаємодію між різними видами ризиків і їхній вплив на загальний фінансовий стан
Обґрунтованості	при якому прийняття рішень у сфері управління ризиками базується на аналізі даних, статистичних методах, прогнозуванні та економічній доцільності.
Збалансованості	при якому управління ризиками передбачає досягнення балансу між рівнем прийнятого ризику і очікуваним доходом. Ризики повинні бути пропорційні можливим вигодам.
Безперервності	при якому процес управління фінансовими ризиками є постійним і адаптивним до змін зовнішнього та внутрішнього середовища. Ризики мають регулярно прослідковуватись й оцінюватися.
Мінімізації ризиків	при якому організація повинна прагнути зменшити рівень фінансових ризиків до прийнятного рівня за допомогою інструментів диверсифікації, хеджування, страхування або обмеження.
Оптимізації витрат на управління ризиками	при якому витрати на заходи з управління ризиками не повинні перевищувати потенційних втрат, яких вдається уникнути завдяки цим заходам.
Прозорості	при якому інформація про можливі ризики та способи їх управління є доступною для ключових зацікавлених сторін, що забезпечує обґрунтованість і довіру до процесу управління ризиками.
Відповідальності	при якому керівництво і співробітники, відповідальні за управління фінансовими ризиками, мають чітко усвідомлювати свої обов'язки, права і зони відповідальності.
Інноваційності	при якому використання сучасних технологій, методів і підходів для виявлення, оцінки та мінімізації фінансових ризиків дозволяє ефективніше справлятися з викликами в динамічному фінансовому середовищі.

Подібні кроки дозволяють напрацювати стратегічні засади щодо зменшення фінансових ризиків. Принципи управління фінансовими ризиками є базовими положеннями, які визначають підходи до ідентифікації, оцінки та мінімізації ризиків.

Висновки. Відтак, у зв'язку з нестабільною фінансово-економічною ситуацією в країні, дослідження ризиків у діяльності підприємницьких структур є необхідним процесом. Підприємницькі структури стикаються з певними ризиками у своїй діяльності та прагнуть їх подолати.

Отже, з метою проведення ефективної фінансової діяльності підприємствам важливо не уникати ризиків, а навчитись їх своєчасно виявляти за допомогою вдало підібраних методів управління ризиками, оцінки ризиків та розробки способів подолання подібного роду проблем. Тому, підприємствам важливо зменшити вплив ризиків через адаптацію до змін зовнішнього та внутрішнього середовищ задля збереження своїх позицій та конкурентоспроможності на ринку. Нелобхідно досягнути ефективного балансу в системі «мінімізація ризиків – оцінка ризиків», який досягається поєднанням результативних методів дослідження. Основною проблемою системи управління ризиками є відсутність комплексних і системних методів, тому підприємства повинні розробляти заходи та засоби запобігання ризикам у діяльності. Отже, для підвищення ефективності діяльності в сучасних умовах господарювання підприємницьким структурам необхідно запровадити систему управління ризиками, яка дозволить визначити причини виникнення ризику та підібрати комплекс заходів щодо мінімізації впливу ризику, або нейтралізувати їх дію. Для мінімізації ризиків підприємствам слід зосередитися на підвищенні ефективності виробничих процесів, модернізації обладнання, диверсифікації джерел постачання сировини та оптимізації фінансової структури. Також важливо враховувати вплив зовнішніх факторів і своєчасно адаптувати стратегію розвитку до змін ринкового середовища.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Вахович І.М. Фінансовий менеджмент: магістерський курс: навчальний посібник. Видання третє, змінене і доповнене. Луцьк : Надстир'я, 2023. 640 с.
2. Письменна Т.В. Фінансові ризики в господарській діяльності підприємства. *Вісник Запорізького національного університету*. 2015. № 3(27). С. 151–158.
3. Мирошниченко Г.Б. Управління ризиками підприємницьких структур: теоретичний аспект. *Підприємництво та інновації*. 2023. Випуск 27. С. 58–63. URL: <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/581/565> (дата звернення: 20.06.2025).
4. Терещенко Е.Ю., Школенко О.Б. Управління ризиками на підприємствах авіаційного бізнесу.

Причорноморські економічні студії. 2020. № 55-2. С. 25–30. URL: http://bses.in.ua/journals/2020/55_2_2020/6.pdf (дата звернення: 28.06.2025).

5. Швець Ю.О. Ризики в діяльності промислових підприємств: види, методи оцінки та заходи подолання ризику. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Економічні науки*. 2018. Вип. 17 (2). С. 131–135. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/17_2_2018ua/31.pdf (дата звернення: 06.07.2025).

6. Пожар Є.П. Аналіз фінансових ризиків та методи їх нейтралізації на підприємстві. *Інфраструктура ринку*. Випуск 43. 2020. С. 387–391. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/43_2020_ukr/72.pdf (дата звернення: 10.07.2025).

7. Старинець О.Г. Фінансові ризики в діяльності сільськогосподарських підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Випуск 34. 2020. С. 180–184. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/34_2020ua/32.pdf (дата звернення: 12.07.2025).

8. Томашук І.В., Томашук І.О. Управління фінансовими ризиками підприємства як складова забезпечення сталого функціонування суб'єкта економіки. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 39. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1400> (дата звернення: 15.07.2025).

9. Петренко О.П. Фінансові ризики в діяльності аграрних підприємств. *Economic Bulletin of the Black Sea Littoral*. № 3. 2022. С. 77-86. URL: <https://ebbsl.com.ua/index.php/visnyk/article/view/40/35> (дата звернення: 20.07.2025).

REFERENCES:

1. Vakhovych I.M. (2023) *Financial Management: mahisterskyi kurs: navchalnyi posibnyk*. Vydannia tretie, zminene i dopovnene [Financial Management: master's course: textbook. Third edition amended and supplemented]. Lutsk: Nadstirya. 640 p. (in Ukrainian)
2. Pysmenna T.V. (2015) *Finansovi ryzyky v hospodarskii diialnosti pidpriemstva* [Financial risks in the economic activity of the enterprise]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu – Bulletin of Zaporizhzhia National University*. No. 3(27), pp. 151–158. (in Ukrainian)
3. Myroshnychenko H.B. (2023) *Upravlinnia ryzykamy pidpriemnytskykh struktur: teoretychnyi aspekt* [Risk management of business structures: theoretical aspect]. *Pidpriemnytstvo ta innovatsii – Entrepreneurship and innovation*. (27), pp 58–63. Available at: <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/581/565> (accessed June 20, 2025) (in Ukrainian)
4. Tereshchenko E.Iu., Shkolenko O.B. (2020) *Upravlinnia ryzykamy na pidpriemstvakh aviatsiinoho biznesu* [Risk management in the aviation business]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Black Sea Economic Studies*. No 55-2, pp. 25-30. Available at: http://bses.in.ua/journals/2020/55_2_2020/6.pdf (accessed June 28, 2025) (in Ukrainian)
5. Shvets Yu.O. (2018) *Ryzyky v diialnosti promyslovykh pidpriemstv: vydy, metody otsynky ta*

zakhody podolannia ryzyku [Risks in the activities of industrial enterprises: types, methods of assessment and measures to overcome the risk]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Economic sciences.* 17(2), pp. 131–135. Available at: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/17_2_2018ua/31.pdf (accessed July 06, 2025) (in Ukrainian)

6. Pozhar Ye.P. (2020) Analiz finansovykh ryzykiv ta metody yikh neitralizatsii na pidpriemstvi [Analysis of financial risks and methods of their neutralization at the enterprise]. *Infrastruktura rynku – Market infrastructure.* (43), pp. 387–391. Available at: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/43_2020_ukr/72.pdf (accessed July 10, 2025) (in Ukrainian)

7. Starynets O.H. (2020) Finansovi ryzyky v diialnosti silskohospodarskykh pidpriemstv [Financial risks in the activities of agricultural enterprises]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho*

universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. (34), pp. 180–184. Available at: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/34_2020ua/32.pdf (accessed July 12, 2025) (in Ukrainian)

8. Tomashuk I.V., Tomashuk I.O. (2022) Upravlinnia finansovymy ryzykamy pidpriemstva yak skladova zabezpechennia staloho funktsionuvannia subiekta ekonomiky [Financial Risk Management of an Enterprise as a Component of Ensuring Sustainable Functioning of an Economic Entity]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society.* (39). Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1400> (accessed July 15, 2025) (in Ukrainian)

9. Petrenko O.P. (2022) Finansovi ryzyky v diialnosti ahrarnykh pidpriemstv [Financial risks in the activities of agricultural enterprises]. *Economic Bulletin of the Black Sea Littoral.* No. 3, pp. 77–86. Available at: <https://ebbsl.com.ua/index.php/visnuk/article/view/40/35> (accessed July 20, 2025) (in Ukrainian)